A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2014. november 5.*

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem — Vízumok, menekültügy, bevándorlás és a személyek szabad mozgására vonatkozó egyéb politikák — 2008/115/EK irányelv — Harmadik országok jogellenesen tartózkodó állampolgárainak visszatérése — Kiutasítási határozat elfogadására irányuló eljárás — A védelemhez való jog tiszteletben tartásának elve — Harmadik országok jogellenesen tartózkodó állampolgárának az érdekeit esetlegesen sértő határozat elfogadása előtt történő meghallgatáshoz való joga — Ilyen állampolgár részére a menedékjogon alapuló tartózkodási engedély kiadásának hatóság általi megtagadása, és ezzel egyidejűleg az államterület elhagyására vonatkozó kötelezettség előírása — A kiutasítási határozat meghozatala előtt történő meghallgatáshoz való jog”

A C-166/13. sz. ügyben,

Az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a tribunal administratif de Melun (Franciaország) a Bírósághoz 2013. április 3-án érkezett, 2013. március 8-i határozatával terjesztett elő az előtte

Sophie Mukarubega

és

a **Préfet de police**,

a **Préfet de la Seine-Saint-Denis**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (ötödik tanács),

tagjai: T. von Danwitz tanácselnök, A. Rosas (előadó), Juhász E. és D. Šváby és C. Vajda bírák,

főtanácsnok: M. Wathelet,

hivatalvezető: V. Tourrès tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2014. május 8-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– S. Mukarubega képviseletében B. Vinay ügyvéd,

– a francia kormány képviseletében G. de Bergues, D. Colas, F.-X. Bréchot és B. Beaupère-Manokha, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: francia.

– a görög kormány képviseletében M. Michelogiannaki és L. Kotroni, meghatalmazotti minőségben,

– a holland kormány képviseletében J. Langer és M. Bulterman, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében M. Condou-Durande és D. Maidani, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2014. június 25-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a harmadik országok illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló, 2008. december 16-i 2008/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 348., 98. o) 6. cikke, valamint a bármely eljárásban történő meghallgatáshoz való jog értelmezésére vonatkozik.

2 Ezt a kérelmet az S. Mukarubega ruandai állampolgár és a préfet de police (rendőrfőkapitányság), illetve a préfet de la Seine-Saint-Denis (seine-saint-denis-i rendőrkapitányság) között az S. Mukarubega által benyújtott, menekült jogállásra alapított tartózkodási engedély iránti kérelmet elutasító és őt Franciaország területének elhagyására kötelező határozatokra vonatkozó jogvitában terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

3 Az 2008/115 irányelv (4), (6) és (24) preambulumbekezdésének szövege a következő:

„(4) A jól szervezett migrációs politika elengedhetetlen elemeként átlátható és igazságos közös szabályokat szükséges rögzíteni a hatékony visszatérési politika biztosítása céljából.

[...]

(6) A tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a harmadik országbeli állampolgárok illegális [helyesen: jogellenes] tartózkodását tisztességes és átlátható eljárással szüntessék meg. Az EU általános jogelveinek megfelelően az ezen irányelv értelmében meghozott határozatokat eseti alapon és tárgyilagos kritériumok szerint kell elfogadni, ami azt vonja maga után, hogy az illegális [helyesen: jogellenes] tartózkodás puszta tényén kívül egyéb szempontokat is figyelembe kell venni. […]

[...]

(24) Ez az irányelv tiszteletben tartja az alapvető jogokat, és betartja különösen az Európai Unió alapjogi chartája [a továbbiakban: Charta] által elismert elveket.”

4 Az említett irányelv „Tárgy” című 1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ez az irányelv megállapítja a tagállamok által alkalmazandó, a harmadik országok illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodó állampolgárainak visszatéréséről szóló közös normákat és eljárásokat, összhangban a közösségi jog általános elveiként szereplő alapvető jogokkal és a nemzetközi joggal, beleértve a menekültek védelmét és az emberi jogi kötelezettségeket.”

5 Ugyanezen irányelv 2. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„Ez az irányelv a valamely tagállam területén illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokra alkalmazandó.”

6 A 2008/115 irányelv „Fogalommeghatározások” című 3. cikke értelmében:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

[...]

2) »illegális [helyesen: jogellenes] tartózkodás«: olyan harmadik országbeli állampolgár jelenléte valamely tagállam területén, aki […] az adott tagállamban érvényes egyéb beutazási, tartózkodási vagy letelepedési feltételeknek nem […] felel meg;

[...]

4) »kiutasítási határozat«: közigazgatási vagy bírósági határozat vagy intézkedés, amely valamely harmadik országbeli állampolgár tartózkodásának jogszerűtlenségét [helyesen: jogellenességét] megállapítja vagy kimondja, és visszatérési kötelezettséget állapít meg vagy mond ki;

5) »kitoloncolás«: a visszatérési kötelezettség kikényszerítése, azaz a tagállamból történő fizikai kiszállítás;

[...]

7) »a szökés veszélye«: egy konkrét esetben, jogszabály által meghatározott tárgyilagos kritériumokon nyugvó olyan alapos okok megléte, amelyek alapján feltételezhető, hogy egy kiutasítási eljárás alatt álló harmadik országbeli állampolgár megszökhet;

[...]”

7 Az említett irányelv „Kiutasítási határozat” címet viselő 6. cikke a következőket mondja ki:

„(1) A tagállamok a (2)–(5) bekezdésben említett kivételek sérelme nélkül a területükön illegálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokra vonatkozóan kiutasítási határozatot adnak ki.

[...]

(4) A tagállamok bármikor dönthetnek úgy, hogy a területükön jogszerűtlenül [helyesen: jogellenesen] tartózkodó harmadik országbeli állampolgár számára könyörületességből, humanitárius vagy egyéb okokból önálló tartózkodási engedélyt vagy tartózkodásra jogosító egyéb engedélyt adnak ki. Ebben az esetben kiutasítási határozat elrendelésére nem kerül sor. Amennyiben már kiadták a kiutasítási határozatot, azt vissza kell vonni, vagy a tartózkodási engedély vagy tartózkodásra jogosító egyéb engedély érvényességének idejére fel kell függeszteni.

[...]

(6) Ez az irányelv nem gátolja a tagállamokat abban, hogy – a nemzeti jogszabályaiknak megfelelően, a III. fejezet alapján meglévő eljárási biztosítékoknak és a közösségi és nemzeti jog más vonatkozó rendelkezéseinek a sérelme nélkül – egyazon közigazgatási vagy bírósági határozaton vagy intézkedésen belül elfogadják a jogszerű tartózkodás megszüntetéséről szóló határozatot és egyidejűleg a kiutasítási határozatot és/vagy a kitoloncolási végzést és/vagy a beutazási tilalmat is."

8 Ugyanezen irányelv „Önkéntes távozás" című 7. cikke az alábbiak szerint rendelkezik:

„(1) A kiutasítási határozat a (2) és (4) bekezdésben említett kivételek sérelme nélkül megfelelő, hét naptól harminc napig terjedő határidőt állapít meg az önkéntes távozásra.

[...]

(4) Amennyiben fennáll a szökés veszélye, vagy ha a jogszerű tartózkodás iránti kérelmet elutasították, mivel az nyilvánvalóan megalapozatlan volt, vagy azt csalárd módon nyújtották be, továbbá amennyiben az érintett személy veszélyezteti a közrendet, a közbiztonságot vagy a nemzetbiztonságot, a tagállamok eltekinthetnek az önkéntes távozásra vonatkozó határidő megállapításától, vagy hét napnál rövidebb határidőt is megállapíthatnak."

9 A 2008/115 irányelv „Formanyomtatvány" című 12. cikke (1) bekezdésének első albekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A kiutasítási határozatok, és – amennyiben elrendelik – a beutazási tilalomról és a kitoloncolásról szóló határozatok meghozatalára írásban, a tényállás ismertetésével és jogi indokolással, valamint a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségek feltüntetésével kerül sor."

10 Az említett irányelv „Jogorvoslatok" című 13. cikkének (1) és (3) bekezdése szerint:

„(1) Az érintett harmadik országbeli állampolgár számára biztosítani kell a hatékony jogorvoslathoz való jogot, hogy illetékes bíróság vagy közigazgatósági hatóság, vagy pártatlan és a függetlenség biztosítékával rendelkező tagokból álló illetékes szerv előtt fellebbezéssel élhessen a kiutasításhoz kapcsolódó, a 12. cikk (1) bekezdésében említett határozatok ellen, vagy kérhesse azok felülvizsgálatát.

[...]

(3) Az érintett harmadik országbeli állampolgár számára biztosítani kell a jogi tanácsadás, a jogi képviselet, és szükség esetén a nyelvi segítség igénybevételének lehetőségét."

A francia jog

11 A bevándorlásról, az integrációról és az állampolgárságról szóló, 2011. június 16-i 2011–672. sz. törvénnyel módosított, a külföldiek beutazásáról, tartózkodásáról és a menedékjogról szóló törvénykönyv (code de l'entrée et du séjour des étrangers et du droit d'asile, a továbbiakban: Ceseda) (2011. június 17-i JORF, 10290. o.) L. 511-1. cikke értelmében:

„I. A közigazgatási hatóság az alábbi esetekben Franciaország területének elhagyására kötelezheti a külföldit, aki nem állampolgára az Európai Unió valamely tagállamának, […] és aki nem családtagja egy ilyen állampolgárnak az L. 121-1. cikkének (4) és (5) bekezdése alapján,

[...]

(3) Ha a külfölditől megtagadták a tartózkodási engedély kiállítását vagy meghosszabbítását, vagy ha a részére kiadott tartózkodási engedély visszavonásra került;

[...]

(5) Ha a hatóság a tartózkodási kártya vagy a tartózkodás ideiglenes engedélyezése iránti kérelem benyújtását igazoló elismervényt visszavonta vagy ezen okmányok meghosszabbítását elutasította.

A Franciaország területének elhagyását elrendelő határozatot indokolni kell.

A határozat indokolása megegyezhet a jelen I. szakasz (3) és (5) bekezdései szerinti határozat indokolásával, adott esetben azonban meg kell jelölni a II. és III. szakasz alkalmazásának indokait.

A Franciaország területének elhagyására kötelező határozat megjelöli azt a célországot, ahová a külföldit a hatóság hivatalból visszaküldi.

II. A külföldinek a közléstől számított harminc napos határidőn belül eleget kell tennie a Franciaország területének elhagyására vonatkozó kötelezettségének, és anyagi segítséget kérhet a származási országába való visszatéréshez. A külföldi személyes helyzetére tekintettel a közigazgatási hatóság kivételesen harminc napot meghaladó határidőt is meghatározhat az önkéntes távozásra.

A közigazgatási hatóság ugyanakkor indokolt határozatban haladéktalanul kötelezheti a külföldit Franciaország területének elhagyására:

[...]

(3) Ha fennáll annak veszélye, hogy a külföldi nem tesz eleget ezen kötelezettségének. E veszélyt, különleges körülmények hiányában, az alábbi esetekben kell fennállónak tekinteni:

[...]

d) Ha a külföldi kivonta magát egy korábbi kitoloncolási intézkedés végrehajtása alól;

e) Ha a külföldi tartózkodási engedélyt vagy más személyazonosságot igazoló úti okmányt hamisított meg, hamisított, vagy a saját nevétől eltérő névre állított ki;

[...]

A közigazgatási hatóság alkalmazhatja a jelen II. szakasz második albekezdését, amennyiben az indok az első albekezdés szerint megállapított határidőn belül kitűnik.

[...]”

12 A Ceseda L. 512-1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„I. Az a külföldi, akit Franciaország területének elhagyására köteleztek, és aki az L. 511-1. cikk II. szakaszának első bekezdésében említett határidőt kapott az önkéntes távozásra, a határozat közlésétől számított [30] napon belül kérheti a közigazgatási bíróságtól e határozat, valamint az adott esetben ehhez kapcsolódó, tartózkodásra vonatkozó határozat, célországot megjelölő határozat és a Franciaországba történő visszatérést megtiltó határozat megsemmisítését. Az a külföldi, akinek ugyanezen L. 511-1. cikk III. szakasza alapján megtiltották a visszatérését, a határozat közlésétől számított harminc napon belül kérheti e határozat megsemmisítését.

A külföldi legkésőbb a megsemmisítés iránti keresete benyújtásakor költségmentességet kérelmezhet. A közigazgatási bíróság a kérelem előterjesztésétől számított három hónapon belül dönt.

Ha azonban az […] L. 551-1. cikk alapján a külföldi személy idegenrendészeti őrizetbe vételét rendelték el, a jelen cikk III. szakaszában meghatározott eljárásban és határidőn belül kell határozatot hozni.

II. Az a külföldi, aki haladéktalanul köteles elhagyni az országot, a határozat hivatali úton történő közlésétől számított [48] órán belül kérheti a közigazgatási bíróság elnökétől e határozat, valamint az adott esetben ehhez kapcsolódó, tartózkodásra vonatkozó határozat, önkéntes távozásra vonatkozó határidőt elutasító határozat, célországot megjelölő határozat és a Franciaországba történő visszatérést megtiltó határozat megsemmisítését.

E keresetről az I. szakaszban meghatározott eljárásban és határidőn belül kell határozatot hozni.

Ha azonban az […] L. 551-1. cikk alapján a külföldi személy idegenrendészeti őrizetbe vételét rendelték el, a jelen cikk III. szakaszában meghatározott eljárásban és határidőn belül kell határozatot hozni.

III. Az a külföldi, akivel szemben idegenrendészeti őrizetbe vételt rendeltek el, a határozat közlésétől számított [48] órán belül kérheti a közigazgatási bíróság elnökétől e határozat megsemmisítését. Ha a külföldit Franciaország területének elhagyására kötelezték, ugyanez a megsemmisítési kereset a Franciaország területének elhagyására kötelező határozat ellen is irányulhat, valamint az adott esetben ehhez kapcsolódó, önkéntes távozásra vonatkozó határidőt elutasító határozat, célországot megjelölő határozat és a Franciaországba történő visszatérést megtiltó határozat ellen is, amennyiben ezeket a határozatokat az őrizetbe vételt, illetve az országelhagyást elrendelő határozattal együtt közölték. […]

[...]”

13 A Ceseda L. 512-3. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Az L. 551-1. cikket és az L. 561-2. cikket kell alkalmazni arra a külföldire, aki az önkéntes távozására megállapított határidő lejártával, vagy ilyen határidő megállapításának hiányában a Franciaország területének elhagyására kötelező határozat közlésével köteles elhagyni Franciaország területét.

A Franciaország területének elhagyását elrendelő határozat hivatalból nem hajtható végre az önkéntes távozásra megállapított határidő előtt, illetve határidő megállapításának hiányában a határozat hivatali úton történő közlésétől számított [48] órán belül, továbbá közigazgatási per esetén a közigazgatási bíróság határozathozataláig. A külföldit erről a Franciaország területének elhagyását elrendelő határozat kézbesítésével tájékoztatni kell.”

14 A Ceseda L. 742-7. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Az a külföldi, akinek tekintetében a menekült jogállás elismerését vagy a kiegészítő védelmet jogerősen megtagadták, és akinek az államterületen tartózkodása más jogcímen sem engedélyezhető, köteles elhagyni Franciaországot, az V. könyv I. címében szereplő kitoloncolási intézkedés, illetve adott esetben a VI. könyv II. címének I. fejezetében előírt szankciók terhe mellett.”

15 A 2000. április 12-i loi nº 2000–321, relative au droit des citoyens dans leurs relations avec les administrations (az állampolgárokat a közigazgatással való kapcsolatukban megillető jogokról szóló, 2000-321. sz. törvény) (a JORF 2000. április 13-i száma, 5646. o.) 24. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Az egyedi esetekben hozott határozatokat, a kérelemmel kapcsolatos döntések kivételével, amelyeket az 1979. július 11-i 79–587. sz. loi relative à la motivation des actes administratifs et à l'amélioration des relations entre l'administration et le public (a közigazgatási határozatok indokolásáról, valamint a közigazgatás és a polgárok közötti viszony javításáról szóló törvény) 1. és 2. cikke alapján indokolással kell ellátni, csak azt követően hozhatók meg, hogy az érintett személynek lehetősége volt írásban, vagy adott esetben kérelmére szóban észrevételt tenni. E személy megválaszthatja tanácsadóját vagy az őt képviselő meghatalmazottat. A közigazgatási hatóság nem köteles teljesíteni a tárgyalás iránti kérelmeket, amennyiben azok számukat, illetve ismétlődő vagy rendszeres jellegüket tekintve visszaélésszerűek.

Az előző albekezdés rendelkezései az alábbi esetekben nem alkalmazandók:

[...]

(3) Olyan határozatokra, melyekre jogszabály alapján különleges kontradiktórius eljárás vonatkozik."

16 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerint a Conseil d'État 2007. október 19-én adott véleményében azt állapította meg, hogy az állampolgárokat a közigazgatással való kapcsolatukban megillető jogokról szóló, 2000. április 12-i 2000–321. sz. törvény 24. cikkének (3) bekezdése alapján a törvény 24. cikke nem alkalmazandó a Franciaország területének elhagyását elrendelő határozatokra, mivel a jogalkotó a Cesedában megállapított eljárásjogi garanciák előírásával kívánta meghatározni azoknak a közigazgatási eljárásra és bíráskodásra vonatkozó szabályoknak az összességét, amelyek e határozatok meghozatalára és végrehajtására alkalmazandók.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

17 S. Mukarubega 1986. március 12-én született ruandai állampolgár 2009. szeptember 10-én lépett be Franciaországba, vízummal ellátott útlevelével.

18 2009. december 4-én kérelmezte franciaországi tartózkodásának menedékjog alapján történő engedélyezését. Kérelme vizsgálatának időtartama alatt ideiglenes tartózkodási engedélyt kapott, amelyet rendszeresen meghosszabbítottak.

19 Az Office français de protection des réfugiés et apatrides (francia menekült- és hontalanügyi hivatal; a továbbiakban: OFPRA) igazgatója az érintett meghallgatását követően 2011. március 21-i határozatával elutasította a menedékjog iránti kérelmét.

20 S. Mukarubega e határozat ellen keresetet indított a Cour nationale du droit d'asile (nemzeti menekültügyi bíróság; a továbbiakban: CNDA) előtt. A CNDA előtt tartott tárgyaláson az ügyvédi segítséget igénybe vevő S. Mukarubegát tolmács segítségével hallgatták meg.

21 A CNDA 2012. augusztus 30-án hozott és S. Mukarubegával 2012. szeptember 10-én közölt határozatával elutasította a keresetet.

22 A préfet de police 2012. október 26-i határozatával az OFPRA és a CNDA által hozott határozatokra tekintettel megtagadta S. Mukarubega tartózkodásának menedékjog alapján történő engedélyezését, és ezzel egyidejűleg Franciaország területének elhagyására kötelezte őt; az önkéntes távozásra harmincnapos határidőt tűzött ki, és Ruandát jelölte azon célországként, ahova S. Mukarubega kiutasítható.

23 S. Mukarubega e kiutasítási határozat ellenére jogellenesen Franciaországban maradt.

24 2013 márciusában egy csalárd módon szerzett belga útlevelet felhasználva, hamis személyazonossággal megpróbált Kanadába utazni. Ekkor a francia rendőrség elfogta, és a büntető törvénykönyv 441–2. és 441–3. cikkében szabályozott „hamis közokirat felhasználása” miatt 2013. március 4-én rendőri őrizetbe vette.

25 A március 4-én 12 óra 15 perctől 18 óra 45 percig lefolytatott rendőri őrizetbe vétel során S. Mukarubegát meghallgatták személyes és családi helyzetét, előéletét, franciaországi tartózkodáshoz való jogát, és esetleges Ruandába való visszatérését illetően.

26 A préfet de la Seine-Saint-Denis 2013. március 5-i határozatában megállapította, hogy S. Mukarubega jogellenesen tartózkodik Franciaország területén, továbbá olyan határozatot hozott vele szemben, amely őt Franciaország területének elhagyására kötelezte, és a szökés veszélyének fennállása miatt nem biztosított számára határidőt az önkéntes távozásra. Ugyanezen a napon S. Mukarubegát tájékoztatták arról a lehetőségről, hogy felfüggesztő hatályú jogorvoslattal éljen e határozattal szemben.

27 2013. március 5-én hozott másik határozatával a préfet de la Seine-Saint-Denis, miután azt állapította meg, hogy S. Mukarubegának a rendelkezésére álló közlekedési eszközök hiányában nem áll módjában haladéktalanul elhagyni Franciaország területét, hogy érvényes személyazonosító okmány, illetve úti okmány és állandó lakcím híján nem tud elegendő biztosítékot felmutatni, hogy fennáll annak veszélye, hogy kivonja magát a vele szemben foganatosított kitoloncolási intézkedés végrehajtása alól, úgy ítélte meg, hogy nem írható elő vele szemben lakhelyelhagyási tilalom, és elrendelte büntetés-végrehajtási intézetnek nem minősülő helyen, a távozásához feltétlenül szükséges ötnapos időtartamra történő őrizetbe vételét.

28 S. Mukarubegát ezért idegenrendészeti fogdában helyezték őrizetbe.

29 S. Mukarubega 2013. március 6-án nyilvántartásba vett keresetleveleivel a 2012. október 26-i határozat és a két 2013. március 5-i határozat megsemmisítését, valamint ideiglenes tartózkodási engedély kiállítását és helyzetének felülvizsgálatát kérte.

30 Kereseteinek alátámasztásául S. Mukarubega elsőként arra hivatkozik, hogy az idegenrendészeti őrizetbe vételét elrendelő 2013. március 5-i határozatnak nincsen jogi alapja, mivel azt az alapjául szolgáló, őt Franciaország területének elhagyására kötelező, ugyanazon a napon hozott határozatot megelőzően közölték.

31 S. Mukarubega másodikként arra hivatkozik, hogy az államterület elhagyását elrendelő, 2012. október 26-i és 2013. március 5-i határozatok meghozatalával megsértették a megfelelő ügyintézésnek Charta 41. cikke (2) bekezdésének a) pontjában foglalt elvét, mivel nem biztosítottak számára lehetőséget arra, hogy e határozatok meghozatala előtt ismertesse észrevételeit. Az említett határozatok ellen indított megsemmisítési keresetek felfüggesztő hatálya nem mentesítheti az illetékes hatóságokat a megfelelő ügyintézés elvének érvényesítése alól.

32 A tribunal administratif de Melun (meluni közigazgatási bíróság) 2013. március 8-i határozatával megsemmisítette az S. Mukarubega idegenrendészeti őrizetét elrendelő 2013. március 5-i határozatot, azzal az indokkal, hogy annak nem volt jogalapja.

33 A Franciaország területének elhagyására kötelező 2012. október 26-i és 2013. március 5-i határozatokkal kapcsolatban a tribunal administratif de Melun a következő észrevételeket fogalmazta meg.

34 A nevezett bíróság úgy ítélte meg, hogy ez a két határozat a 2008/115 irányelv 3. cikke értelmében vett „kiutasítási határozatnak" minősül. A Ceseda L. 511-1. cikke alapján, csakúgy mint ezen irányelv 6. cikkének (6) bekezdése alapján a tartózkodási engedély iránti kérelmet benyújtó külföldi, azzal együtt, hogy megtagadják tőle a tartózkodási engedélyt, Franciaország területének elhagyására kötelezhető. Az említett bíróság úgy véli, hogy ilyen feltételek mellett az érintettnek jogában áll, hogy az eljárás során személyes helyzetének bármely elemére hivatkozzon a hatóság előtt. Megjegyzi ugyanakkor, hogy a tartózkodási engedély iránti kérelmet elutasító határozat anélkül is meghozható, hogy arról az érintettet előzetesen értesítenék, ráadásul hosszú idővel a tartózkodási engedély iránti kérelem benyújtását követően, amely alatt a külföldi személyes helyzete változhatott.

35 E bíróság úgy véli, hogy az említett irányelv 7. cikkének (4) bekezdése szerint a szökés veszélyének fennállása esetén a tagállamok eltekinthetnek az önkéntes távozásra vonatkozó határidő megállapításától, és hogy a Ceseda L. 512-3. cikke értelmében „a Franciaország területének elhagyását elrendelő határozat hivatalból nem hajtható végre az önkéntes távozásra megállapított határidő előtt, illetve határidő megállapításának hiányában a határozat hivatali úton történő közlésétől számított [48] órán belül, továbbá közigazgatási per esetén a közigazgatási bíróság határozathozataláig".

36 E rendelkezésekből következően az a jogellenesen tartózkodó külföldi, akit az államterület elhagyására köteleztek, hatáskörrel való visszaélés miatt keresetet indíthat a közigazgatási bíróság előtt, amely kereset benyújtása a kitoloncolási intézkedés végrehajtását felfüggesztő hatályú.

37 E körülmények között a tribunal administratif de Melun felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni a védelemhez való jog tiszteletben tartása alapelvének szerves részét képező és [a Charta] 41. cikkében is rögzített, bármely eljárásban történő meghallgatáshoz való jogot, hogy az a hatóságot arra kötelezi, hogy egy jogellenesen tartózkodó külföldit kiutasító határozat meghozatalakor – e kiutasítási határozat akár kapcsolódik tartózkodási engedély megtagadásához, akár nem, illetve különösen ha fennáll a szökés veszélye – biztosítson lehetőséget arra, hogy az érintett ismertesse észrevételeit?

2) A közigazgatási bírósági eljárás felfüggesztő hatálya kivételt képezhet-e azon szabály alól, hogy a jogellenesen tartózkodó külföldinek lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a vele szemben foganatosítandó kitoloncolási intézkedéssel kapcsolatos álláspontját előzetesen ismertesse?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

38 A kérdést előterjesztő bíróság első kérdése lényegében arra irányul, hogy úgy kell-e értelmezni a 2008/115 irányelv és különösen a 6. cikke keretében alkalmazandó, bármely eljárásban történő meghallgatáshoz való jogot, hogy azzal ellentétes, ha valamely nemzeti hatóság nem hallgat meg egy harmadik országbeli állampolgárt külön egy kiutasítási határozattal kapcsolatban, amikor vele szemben kiutasítási határozatot kíván hozni azt követően, hogy egy olyan eljárásban, amelynek során meghallgatta az említett harmadik országbeli állampolgárt, megállapította az említett harmadik országbeli állampolgár tartózkodásának jogellenességét, függetlenül attól, hogy ez a kiutasítási határozat kapcsolódik-e tartózkodási engedély megtagadásához.

39 Elöljáróban emlékeztetni kell arra, hogy a 2008/115 irányelv (2) preambulumbekezdése értelmében az irányelv célja egy közös normákon alapuló hatékony visszatérési és hazatelepülési politika létrehozása annak érdekében, hogy az érintett személyek emberséges módon, és emberi jogaik és méltóságuk teljes mértékű tiszteletben tartása mellett térhessenek vissza. A 2008/115 irányelv – ahogyan ez az 1. cikkéből is következik – e célból olyan közös normákat és eljárásokat állapít meg, amelyeket minden tagállamnak alkalmaznia kell a harmadik országok jogellenesen tartózkodó állampolgárainak visszatérésére (lásd: El Dridi-ítélet, C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, 31. és 32. pont; Arslan-ítélet, C-534/11, EU:C:2013:343, 42. pont, valamint Pham-ítélet, C-474/13, EU:C:2014:2096, 20. pont).

40 A 2008/115 irányelv „Eljárási biztosítékok” címet viselő III. fejezete meghatározza azokat az alaki feltételeket, amelyek a kiutasítási határozatokra és adott esetben a beutazási tilalomról szóló határozatokra és a kitoloncolási határozatokra vonatkoznak, amelyeket többek között írásban kell meghozni és indokolással kell ellátni, továbbá kötelezi a tagállamokat, hogy léptessenek életbe hatékony jogorvoslati lehetőségeket e határozatokkal szemben (lásd a kitoloncolási határozatokra vonatkozóan: G. és R. ítélet, C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, 29. pont).

41 Meg kell azonban állapítani, hogy jóllehet a 2008/115 irányelv megalkotóinak az volt a szándéka, hogy részletesen körülhatárolják a kiutasítási határozatok, a beutazási tilalomról szóló határozatok és a kitoloncolási határozatok tekintetében a harmadik országok érintett állampolgárai számára biztosított garanciákat, mégsem pontosították, hogy biztosítani kell-e – és ha igen, milyen feltételek mellett – ezen állampolgárok meghallgatáshoz való jogának tiszteletben tartását, és nem pontosították azokat a következményeket sem, amelyeket e jog megsértésének maga után kell vonnia (lásd ebben az értelemben: G. és R. ítélet, EU:C:2013:533, 31. pont).

42 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a védelemhez való jog tiszteletben tartása az uniós jog általános elvének minősül, amely jognak a szerves részét képezi a bármely eljárásban történő meghallgatáshoz való jog (Sopropé-ítélet, C-349/07, EU:C:2008:746, 33. és 36. pont; M.-ítélet, C-277/11, EU:C:2012:744, 81. és 82. pont, valamint Kamino International Logistics ítélet, C-129/13, EU:C:2014:2041, 28. pont).

43 A bármely eljárásban történő meghallgatáshoz való jogot nemcsak a Charta 47. és 48. cikke írja elő, amely biztosítja a védelemhez való jognak és a méltányos eljáráshoz való jognak a valamennyi bírósági eljárás keretében történő tiszteletben tartását, hanem a Charta 41. cikke is, amely a megfelelő ügyintézéshez való jogot biztosítja. Az említett 41. cikk (2) bekezdése előírja, hogy a megfelelő ügyintézéshez való ezen jog magában foglalja többek közt mindenkinek a jogát arra, hogy az őt hátrányosan érintő egyedi intézkedések meghozatala előtt meghallgassák (M.-ítélet, EU:C:2012:744, 82. és 83. pont; Kamino International Logistics ítélet, EU:C:2014:2041, 29. pont).

44 Ahogyan erre a Bíróság az YS és társai ítélet (C-141/12 és C-372/12, EU:C:2014:2081) ítélet 67. pontjában is melékeztetett, a Charta 41. cikkének megfogalmazásából egyértelműen kitűnik, hogy annak címzettjei nem a tagállamok, hanem kizárólag az Unió intézményei, szervei és hivatalai (lásd ebben az értelemben: Cicala-ítélet, C-482/10, EU:C:2011:868, 28. pont). Ennélfogva a tartózkodási engedély kérelmezője nem alapíthat a Charta 41. cikke (2) bekezdésének a) pontjára a kérelmére vonatkozó bármely eljárásban történő meghallgatáshoz való jogot.

45 Az ilyen jog azonban szerves részét képezi a védelemhez való jog tiszteletben tartásának, amely az uniós jog általános elvének minősül.

46 A meghallgatáshoz való jog mindenki számára biztosítja azt a lehetőséget, hogy hasznos és hatékony módon ismertethesse álláspontját a közigazgatási eljárásban és minden olyan határozat elfogadása előtt, amely az érdekeit hátrányosan érintheti (lásd különösen: M.-ítélet, EU:C:2012:744, 87. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

47 A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint annak a szabálynak, miszerint a sérelmet okozó határozat címzettjének olyan helyzetben kell lennie, hogy a határozat elfogadása előtt képes legyen észrevételeit megtenni, az a célja, hogy az illetékes hatóság megfelelően figyelembe vehesse az összes releváns körülményt. Az érintett személy hatékony védelmének biztosítása érdekében e szabálynak többek között az a célja, hogy az érintett kijavíthasson valamilyen hibát, vagy személyes helyzetére vonatkozó olyan tényekre hivatkozhasson, amelyek a határozat elfogadása vagy tartalma ellen szólnak (lásd ebben az értelemben: Sopropé- ítélet, EU:C:2008:746, 49. pont).

48 Az említett jog azt a követelményt is magában foglalja, hogy a közigazgatási szerv a megkövetelt figyelemmel hallgassa meg az érintett személy által ily módon kifejtett észrevételeket, gondosan és pártatlan módon megvizsgálva az adott ügy valamennyi releváns elemét, és részletesen indokolva határozatát (lásd: Technische Universität München ítélet, C-269/90, EU:C:1991:438, 14. pont; Sopropé-ítélet, EU:C:2008:746, 50. pont), az a kötelezettség tehát, hogy a határozatot kellően egyedi és konkrét módon kell megindokolni annak lehetővé tétele érdekében, hogy az érintett megérthesse azokat az elutasítási okokat, amelyek a kérelme ellen szólnak, a védelemhez való jog tiszteletben tartása elvéből ered (M.-ítélet, EU:C:2012:744, 88. pont).

49 A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a meghallgatáshoz való jog tiszteletben tartása akkor is kötelező, ha az alkalmazandó szabályozás nem ír elő kifejezetten ilyen alakszerűséget (lásd: Sopropé-ítélet, EU:C:2008:746, 38. pont; M.-ítélet, EU:C:2012:744, 86. pont; G. és R. ítélet, EU:C:2013:533, 32. pont).

50 A címzettjeik érdekeit jelentősen sértő határozatok címzettjei védelemhez való jogának tiszteletben tartására irányuló kötelezettség ily módon főszabály szerint a tagállamok hatóságaira hárul akkor, amikor az uniós jog hatálya alá tartozó intézkedéseket hoznak (G. és R. ítélet, EU:C:2013:533, 35. pont).

51 Amennyiben – ahogyan a jelen ügyben is – az uniós jog nem határozza meg sem azokat a feltételeket, amelyek mellett a harmadik országok jogellenesen tartózkodó állampolgárainak védelemhez való jogának tiszteletben tartását biztosítani kell, sem e jog megsértésének következményeit, e feltételek és következmények a nemzeti jog hatálya alá tartoznak, feltéve hogy az ebben az értelemben megállapított intézkedések azonosak azokkal, amelyek a magánszemélyekre vonatkoznak a hasonló belső jogi tényállások esetén (az egyenértékűség elve), és nem teszik gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézzé az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását (a tényleges érvényesülés elve) (lásd ebben az értelemben különösen: Sopropé- ítélet, EU:C:2008:746, 38. pont; Iaia és társai, C-452/09, EU:C:2011:323, 16. pont, valamint G. és R. ítélet, EU:C:2013:533, 35. pont).

52 Ezek az egyenértékűségre és tényleges érvényesülésre vonatkozó követelmények a jogalanyok uniós jogból eredő jogai védelmének tiszteletben tartására vonatkozó általános tagállami kötelezettséget fejezik ki, különösen az eljárási szabályok meghatározását illetően. (lásd ebben az értelemben: Alassini és társai ítélet, C-317/08–C-320/08, EU:C:2010:146, 49. pont).

53 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint azonban az alapvető jogok, így a védelemhez való jog tiszteletben tartása, nem tekinthetők abszolút követelménynek, hanem korlátozhatók, feltéve hogy a korlátozás a szóban forgó intézkedés által elérni kívánt közérdekű céloknak megfelel, és nem jelent a kitűzött célhoz képest aránytalan és megengedhetetlen beavatkozást, amely az így biztosított jogok lényegét sértené (Alassini és társai ítélet, C-317/08–C-320/08, EU:C:2010:146, 63. pont; G. és R. ítélet, EU:C:2013:533, 33. pont, valamint Texdata Software, C-418/11, EU:C:2013:588, 84. pont).

54 Ezenkívül a védelemhez való jog megsértését az adott ügy egyedi körülményei alapján kell értékelni (lásd ebben az értelemben: Bizottság és társai kontra Kadi ítélet, C-584/10 P, C-593/10 P és C-595/10 P, EU:C:2013:518, 102. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; G. és R. ítélet, EU:C:2013:533, 34. pont).

55 A tagállamoknak tehát a védelemhez való jog tiszteletben tartására vonatkozó ítélkezési gyakorlat és a 2008/115 irányelv rendszere egészének kontextusában kell egyrészről meghatározniuk azokat a feltételeket, amelyek mellett a harmadik országok jogellenesen tartózkodó állampolgárai számára a meghallgatáshoz való jog tiszteletben tartását biztosítani kell, másrészről levonniuk e jog megsértésének következményeit (lásd ebben az értelemben: G. és R. ítélet, EU:C:2013:533, 37. pont).

56 Az alapeljárásban sem a 2008/115 irányelv, sem az alkalmazandó nemzeti jogszabály nem ír elő külön eljárást a harmadik ország jogellenesen tartózkodó állampolgárainak a kiutasítási határozat meghozatalát megelőző meghallgatáshoz való jogának biztosítására.

57 Ugyanakkor az alapeljárásban szereplő kiutasítási határozatokat szabályozó 2008/115 irányelv rendszerét illetően arra kell rámutatni, hogy az illetékes nemzeti hatóságok, miután megállapították a tartózkodás jogellenességét, az említett irányelv 6. cikkének (1) bekezdésének értelmében, a 6. cikkének (2)–(5) bekezdésében szereplő kivételek sérelme nélkül kötelesek kiutasítási határozatot hozni (lásd ebben az értelemben: El Dridi-ítélet EU:C:2011:268, 35. pont; Achughbabian-ítélet, C-329/11, EU:C:2011:807, 31. pont).

58 Ezenkívül a 2008/115 irányelv 6. cikkének (6) bekezdése lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy elfogadják a jogszerű tartózkodás megszüntetéséről szóló határozatot és egyidejűleg a kiutasítási határozatot. A kiutasítási határozatnak az irányelv 3. cikkének 4. pontjában szereplő fogalommeghatározása pedig a jogellenes tartózkodás megállapítását a visszatérési kötelezettséggel kapcsolja össze.

59 Következésképpen, és az említett irányelv 6. cikkének (2)–(5) bekezdésében szereplő kivételek sérelme nélkül, a kiutasítási határozat elfogadása szükségképpen következik az érintett tartózkodásának jogellenességét megállapító határozatból.

60 Így mivel a kiutasítási határozat a 2008/115 irányelv alapján szorosan kapcsolódik a tartózkodás jogellenességének megállapításához, a meghallgatáshoz való jog nem értelmezhető úgy, hogy amikor az illetékes nemzeti hatóság egyidejűleg szándékozik elfogadni egy tartózkodás jogellenességét megállapító határozatot és egy kiutasítási határozatot, akkor feltétlenül meg kell hallgatnia az érintettet, lehetőséget adva számára arra, hogy konkrétan az utóbbi határozatról ismertethesse álláspontját, mivel az érintettnek lehetősége volt arra, hogy hasznos és hatékony módon ismertesse álláspontját a tartózkodás jogellenességével, és azokkal az indokokkal kapcsolatban, amelyek a nemzeti jog alapján igazolhatják azt, hogy az említett hatóság nem hoz kiutasítási határozatot.

61 A lefolytatandó közigazgatási eljárást illetően azonban a 2008/115 irányelv (6) preambulumbekezdése értelmében a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a harmadik országbeli állampolgárok jogellenes tartózkodását tisztességes és átlátható eljárással szüntessék meg (Mahdi-ítélet, C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320, 40. pont).

62 Következésképpen az ezen irányelv 6. cikkének (1) bekezdésében előírt, a jogellenesen tartózkodó, harmadik országbeli állampolgárokkal szembeni kiutasítási határozat meghozatalára vonatkozó kötelezettségből a tisztességes és átlátható eljárás értelmében az következik, hogy a tagállamoknak az őket megillető eljárási autonómia keretében egyrészt a nemzeti jogukban kifejezetten elő kell írniuk jogellenes tartózkodás esetén az államterület elhagyásának kötelezettségét, másrészt gondoskodniuk kell arról, hogy az érintettet a tartózkodás iránti kérelmére, illetve adott esetben a tartózkodása jogellenességére vonatkozó eljárásban jogszerűen meghallgassák.

63 Ami egyrészt a jogellenes tartózkodás esetén az államterület elhagyásának kötelezettségének a nemzeti jogban történő előírására vonatkozó kötelezettséget illeti, rá kell mutatni arra, hogy a Ceseda L. 511-1. cikke I. szakaszának (3) bekezdése kifejezetten úgy rendelkezik, hogy az illetékes francia hatóság Franciaország területének elhagyására kötelezheti a külföldit, aki nem állampolgára az Európai Unió valamely tagállamának, az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes egyéb

államnak vagy a Svájci Államszövetségnek, és nem családtagja egy ilyen állampolgárnak, ha a külfölditől megtagadták a tartózkodási engedély kiállítását vagy meghosszabbítását, vagy ha a részére kiadott tartózkodási engedély visszavonásra került.

64 Ezenkívül a Bíróság rendelkezésére álló iratok tanúsága szerint a Ceseda L. 742-7. cikke úgy rendelkezik, hogy az a külföldi, akinek tekintetében a menekült jogállás elismerését vagy a kiegészítő védelmet jogerősen megtagadták, és akinek az államterületen tartózkodása más jogcímen sem engedélyezhető, kitoloncolási intézkedés terhe mellett köteles elhagyni Franciaországot.

65 Következésképpen a nemzeti jog kifejezetten előírja azt, hogy a jogellenes tartózkodás esetén az államterületet el kell hagyni.

66 Ami egyrészt az alapeljárásban szereplő kiutasítási határozatok elfogadásával összefüggésben a tartózkodás iránti kérelemre, és adott esetben a tartózkodás jogellenességére vonatkozó meghallgatáshoz való jog tiszteletben tartását illeti, meg kell állapítani, hogy a francia hatóságok az alapeljárásban szereplő első kiutasítási határozattal, azaz a 2012. október 26-i határozattal, amelyet két hónappal azután hoztak, hogy S. Mukarubegával közölték a CNDA-nak az OFPRA határozatát helybenhagyó, menekült jogállást megtagadó határozatát, megtagadták S. Mukarubega tartózkodásának menedékjogon alapuló engedélyezését, és egyúttal kötelezték őt Franciaország területének elhagyására.

67 A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy az első kiutasítási határozatot az S. Mukarubega menedékjogon alapuló tartózkodási jogának vizsgálatára irányuló eljárás lezárást követően hozták, amely eljárásban lehetővé tették számára, hogy kimerítően ismertesse menedékjog iránti kérelmének valamennyi indokát, valamint azután, hogy kimerített minden, a nemzeti jog által e kérelem elutasítása esetére előírt jogorvoslati lehetőséget.

68 Egyébként S. Mukarubega sem vitatja, hogy menedékjog iránti kérelmét illetően mind az OFPRA, mind pedig a CNDA hasznos és hatékony módon meghallgatta őt olyan körülmények között, amelyek lehetővé tették számára, hogy kérelmének valamennyi indokát ismertesse. S. Mukarubega többek között azt kifogásolja, hogy az illetékes nemzeti hatóságok nem hallgatták meg őt arról, hogyan alakult személyes helyzete a menedékjog iránti kérelmének időpontja és az első kiutasítási határozat meghozatalának időpontja között eltelt 33 hónap alatt.

69 Rá kell azonban mutatni arra, hogy ez az érv nem releváns, mivel S. Mukarubegát a CNDA másodszor is meghallgatta menedékjog iránti kérelmét illetően 2012. július 17-én, vagyis hat héttel azt megelőzően, hogy döntött volna a menedékjog megtagadásáról, és kicsit több mint három hónappal az első kiutasítási határozat meghozatalát megelőzően.

70 S. Mukarubegának ezért lehetősége volt arra, hogy hasznos és hatékony módon előadja a tartózkodás jogellenességére vonatkozó észrevételeit. Következésképpen az arra irányuló kötelezettség, hogy az érintettet a kiutasítási határozat elfogadása előtt kifejezetten meg kell hallgatni e határozat tárgyában, feleslegesen elnyújtaná a közigazgatási eljárást, és nem fokozná az érintett jogi védelmét.

71 E tekintetben – ahogyan a főtanácsnok is megjegyezte indítványának 72. pontjában – rá kell mutatni arra, hogy a kiutasítási határozat meghozatala előtti meghallgatáshoz való jog nem válhat a közigazgatási eljárás korlátlan újbóli megnyitásának eszközévé, tekintettel arra, hogy meg kell őrizni az egyensúlyt az érintettnek a számára sérelmet okozó határozat meghozatala előtti meghallgatáshoz fűződő alapvető joga és a tagállamok jogellenes bevándorlás elleni küzdelemre irányuló kötelezettsége között.

72 Következésképpen ilyen körülmények között az S. Mukarubegával szemben azon eljárás lefolytatása után hozott első kiutasítási határozat, amelynek eredményeképpen megtagadták tőle a menekült jogállást és megállapították a tartózkodása jogellenességét, a 2008/115 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésére tekintettel logikus és szükségszerű következménye annak az eljárásnak, az elfogadása pedig összhangban állt a meghallgatáshoz való joggal.

73 Az S. Mukarubegával szemben 2013. március 5-én hozott második kiutasítási határozat elfogadásával kapcsolatban a Bíróság rendelkezésére álló iratokból az tűnik ki, hogy e határozat elfogadását megelőzően S. Mukarubegát a büntető törvénykönyv 62-2. cikke alapján hamis közokirat felhasználása miatt rendőri őrizetbe vették.

74 S. Mukarubega kihallgatására 2013. március 4-én 15 óra 30 perc és 16 óra 20 perc között került sor. A kihallgatásról készült jegyzőkönyv szerint S. Mukarubegát többek között franciaországi tartózkodáshoz való jogáról is meghallgatták. Megkérdezték arról is, hogy elfogadná-e azt, hogy visszatérjen a származási országába, illetve hogy Franciaországban kíván-e maradni.

75 Bár a kihallgatás elsődlegesen – miként erre indítványának 90. pontjában a főtanácsnok is rámutatott – kérdések és válaszok formájában zajlott, S. Mukarubegát a kihallgatás során felhívták arra, hogy tegyen meg minden általa relevánsnak vélt észrevételt.

76 E jegyzőkönyvből egyértelműen kitűnik, hogy S. Mukarubega tisztában volt azzal, hogy az általa e tekintetben tett számos lépés ellenére semmilyen joga sincs a jogszerű franciaországi tartózkodáshoz, és hogy tisztában volt jogellenes tartózkodása következményeivel is. S. Mukarubega kijelentette, hogy mivel a helyzete rendezetlen volt és Franciaországban nem dolgozhatott és nem is maradhatott, hamis belga útlevelet szerzett, hogy Kanadába utazzon.

77 A francia kormány írásbeli észrevételeiben előadja, hogy a rendőri őrizetbevétel során S. Mukarubegát „a rendőrség kihallgatta a helyzetét, többek között a tartózkodási jogát illetően”, hogy S. Mukarubega „elmondta, hogy egy Belgiumban csalárd módon szerzett útlevéllel megpróbálta elhagyni Franciaországot, hogy Kanadába utazzon”, hogy „Franciaországban való tartózkodásának okait illetően nem adott elő olyan információt, amely alapján igazolható lenne a franciaországi tartózkodásához való jog”, és hogy „nem nyilvánított ki különösen arra irányuló szándékot, hogy újabb nemzetközi védelem iránti kérelmet nyújtana be”.

78 A francia kormány ehhez hozzáfűzi, hogy a második kiutasítási határozatot megelőző rendőri őrizetbevétel során S. Mukarubega enm próbált arra hivatkozni, hogy olyan kivételes helyzetben lenne, amely lehetővé tenné Franciaországban való tartózkodásának jogi rendezését.

79 Ebből következik, hogy S. Mukarubega számára a 2008/115 irányelv (6) preambulumbekezdésében foglalt „illegális [helyesen: jogellenes] tartózkodás puszta tényén” kívül egyéb szempontok tekintetében is meghallgatási lehetőséget biztosítottak.

80 Figyelemmel S. Mukarubega kihallgatásának összes körülményére, valamint feltéve, hogy a francia jogszabályok és ítélkezési gyakorlat által előírt valamennyi biztosítékot tiszteletben tartották, önmagában az a tény, hogy a kihallgatás 50 percig tartott, még nem alapozza meg azt a megállapítást, hogy az nem volt elégséges.

81 Mivel a második kiutasítási határozatot nem sokkal S. Mukarubegának a tartózkodása jogellenességéről tartott kihallgatását követően hozták meg, és S. Mukarubega hasznos és hatékony módon előadhatta erre vonatkozó észrevételeit, a jelen ítélet 70. pontjában hivatkozott megfontolásokból az következik, hogy a nemzeti hatóságok a második kiutasítási határozatot a meghallgatáshoz való joggal összhangban fogadták el.

82 Az első kérdésre ezért azt a választ kell adni, hogy olyan körülmények között, mint amilyenek az alapeljárásban fennállnak, a 2008/115 irányelv és különösen annak 6. cikke keretében alkalmazandó, bármely eljárásban történő meghallgatáshoz való jogot úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes, ha valamely nemzeti hatóság egy harmadik országbeli állampolgárt nem hallgat meg külön egy kiutasítási határozattal kapcsolatban abban az esetben, amikor vele szemben kiutasítási határozatot kíván hozni azt követően, hogy egy olyan eljárásban, amelynek során teljes mértékben tiszteletben tartotta az érintett meghallgatáshoz való jogát, megállapította az államterületen történő tartózkodásának jogellenességét, függetlenül attól, hogy ez a kiutasítási határozat kapcsolódik-e tartózkodási engedély megtagadásához..

A második kérdésről

83 A kérdést előterjesztő bíróság második kérdése lényegében arra irányul, hogy valamely harmadik ország jogellenesen tartózkodó állampolgárának azon joga, hogy a nemzeti jog alapján felfüggesztő hatályú peres eljárást kezdeményezzen a nemzeti bíróság előtt, lehetővé teszi-e a nemzeti közigazgatási hatóságok számára, hogy eltekintsenek a meghallgatásától egy számára sérelmet okozó jogi aktus – a jelen esetben egy kiutasítási határozat – meghozatala előtt.

84 Ezt a kérdést arra az esetre vonatkozóan tették fel, amelyben – az alapeljárásban szereplőkhöz hasonló körülmények között – a meghallgatáshoz való jogot nem tartották tiszteletben. Az első kérdésre adott válaszra figyelemmel a második kérdésre nem kell választ adni.

A költségekről

85 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (ötödik tanács) a következőképpen határozott:

Olyan körülmények között, mint amilyenek az alapeljárásban fennállnak, a harmadik országok illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló, 2008. december 16-i 2008/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, és különösen annak 6. cikke keretében alkalmazandó, bármely eljárásban történő meghallgatáshoz való jogot úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes, ha valamely nemzeti hatóság egy harmadik országbeli állampolgárt nem hallgat meg külön egy kiutasítási határozattal kapcsolatban abban az esetben, amikor vele szemben kiutasítási határozatot kíván hozni azt követően, hogy egy olyan eljárásban, amelynek során teljes mértékben tiszteletben tartotta az érintett meghallgatáshoz való jogát, megállapította az államterületen történő tartózkodásának jogellenességét, függetlenül attól, hogy ez a kiutasítási határozat kapcsolódik-e tartózkodási engedély megtagadásához.

Aláírások